

MODERN IFJUSÁGI KÖNYVTÁR
FŐSZERKESZTŐ: SZIKRA

TÖRÖK MESEVILÁG

GYÜJTŐJE ÉS ELMESÉLŐJE
KUNOS IGNÁCZ

BUDAPEST, 1914
SPÁDY ADÉL ÉS TÁRSAI KIADÁSA

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2016
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-615-5572-22-7 (online)
MEK-15080

TARTALOM

A török szavak magyarázata.

Előszó.

A varjú tündér.

Varázs-turbán, varázs-korbács, varázs-szőnyeg.

A hal-tündér.

A holdparipa.

A varázs-tükör.

A török szavak magyarázata:

Sehzadé: királyfi.

dev: ördög, rossz szellem.

ezsderhá: mesebeli sárkány.

dsinn: rossz szellem.

ifrid: szörnyeteg.

peri: tündér, jó szellem.

dsadi: boszorkány.

lala: a padisának és gyermekeinek oktatója, tanácsadója.

turbán: török süveg.

serbet: édes ital, gyümölcsle.

piláf: rizsétel, a törökök nemzeti eledele.

padisa, padisah: uralkodó, király.

szeráj: palota, királyi palota.

kismet: sors, végzet, szerencse.

Allah: a mohamedánok istene.

Kamer-taj: a táltos paripa neve.

Előszó.

A török nép tündérkertjébe vezetem be kis olvasóimat. A keletnek csodálatos mesebirodalmába, melynek örökéletű lakói vagy magasan az ég felett, vagy mélyen a föld alatt élik át véget nem érő életüket. A trónusokon turbános és kaftános padisák ülnek, míg gyermekeik a hercegi seházadék és a szultán-kisasszonyok ezernyi kalandokon és küzdelmeken mennek keresztül, míg az élet örök boldogságához hozzá tudnak férközni. Bolyongásaikban rossz szellemek állják útjukat. Mindenek előtt a félelmetes dev, aki harmad, vagy heted, sőt néha negyvened magával áll a boldogságukat kereső ifjak útjában és ördögi mesterségével nehezen leküzdhető bajokat és veszedelmeket zúdit az ártatlanok fejére. Segítője az ördögi eredetű dev-nek a sokfejű és lángokat lövelő sárkány az esderhá és az a sok rossz szellem, kik a mesebirodalom félelmetes barlangjaiban, elátkozott kútjaiban és elvarázsolt üregeiben tanyáznak. Innen kerül elő a dsinn, az emberek rossz szelleme, az ifrid, a rémes külsejű szörnyeteg és az a sok varázsló, akik különböző alakokat öltenek, hogy az igazságot keresőket letérítsék útjukról. De vannak jóságos szellemek is, az igaz uton járóknak gyámolítói és a hősi küzdelmek segítő társai. A szépséges perik, a keleti népek tündére, galamb alakjában röppen elő és rózsaligetek aranycsillogású medencéjébe száll alá, ahonnan mint ragyogó arcú és fénylő hajzatu hajadon bukkan ismét a felszínre. Termete karcsubb a ciprusénál, mozdulata kecsesebb a gazelláénál, és arca ragyogóbb a rózsáénál. Ajka ha megszólal, hát hullatja a rózsákat; két szeme ha könnybe lábad, hát gyöngyök peregnek le róla; lába ha a földet éri, hát virág fakad a nyomán. Ő is vagy harmad, vagy heted, vagy negyvened magával száll elő a perik birodalmából, a gyémánt virágu és ambra illatu tündérországból. Utat mutat a bujdosóknak, megsegíti őket a rossz szellemek és szörnyetegek ellen, oltalmazza a jókat és megsemmisíti a rossz uton járókat. A tündérek birodalmának, a periknek is van pádisája. Talizmán őrzi az egyes tündéreket és közéjük menekülnek az elvarázsolt királyfiak és szultán-kisasszonyok, hol állati alakká varázsolva várják az őket megszabadító hőseket. Tündérek, illetve perik emberekké változhatnak és emberek perikké. De csak nagy küzdelmek és hőstettek után. A jó mindig megtalálja a megérdemelt jutalmat, a rossz pedig bünhődik. A tiszta erkölcs uralkodik Tündérországbán és jaj annak a halandónak, aki az igazság útjáról eltévelyedik és a gonoszok barátságát keresi. Szegény és gazdag, asszony és férfi közt különbség nincsen. Egyformán jut ki nekik a jóból és egyaránt bünhődnek, ha rászolgáltak. Ahol legnagyobb a nyomor és a szükség, ott röppen elő a perik és varázsszóra múlik a baj és az inség. Egyet csap a tenyerébe és ihol a fekete arab, a kinek, hogy nagyot ne mondjak, akkora a szája, hogy felső ajkával az eget, alsó ajkával a földet éri. »Mit parancsolsz gazdám?« hangzik a kérdés, és nincs az a kívánság, ami legott teljesedőbe ne menne. A varázs-süveg láthatatlanná tesz és aki a varázssostorral egyet csap a levegőbe, ott teremhet, ahová kívánczik. Aki azonban rossz úton jár, azt a varázs-bot eldögönyözi és aki kinozza az ártatlan állatokat, előbb-utóbb kárát vallja. A varázs-eszközök csak a jó emberek kezében fakasztanak áldást és jólétet. A padisának rendszerint három a fia, vagy három a leánya, legkülönb és legszebb a legfiatalabbja. Övé a küzdelem oroszlánrésze és ő lép apja vagy anyja örökébe. A szegény embert is három gyerekkel áldja meg a mohamedánok istene, a hatalmas Allah, és rendszerint a legfiatalabbja hozza meg az élet boldogságát. A mesevilág legveszedelmesebb megrontója a dsadi nevű boszorkány. Hármasszoros út mentén ejti törbe az ártatlanokat, üldözi a jóban járókat és segíti a rosszban sántikálókat. A bujdosó seházadét rossz útra tereli, a szultánkisasszonyokat megrontja és segíti a gonosz mostohákat, irtja az ártatlanokat. De csak ideig-óráig. Végezetre mégis csak az igazság győzedelmeskedik és annak ölébe hull a győzelem aranyalmája, aki azt jóságával, becsületességével és ártatlanságával ki is érdemelte.

I. K.

A varjú tündér.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy ember, ennek meg egy fia. Egész nap az erdőkön járt, madarakat fogott és eladta, ha volt kinek. Egyszer csak meghal az apja és magára maradt a fiú. Nem tudta, hogy mi volt az apja mestersége és amint keresgél össze-vissza a padláson, megtalálja a madárfogótört.

Veszi, kimegy vele az erdőre és ráteszi a tört egy fára. Ehol egy varjú szállana a fára, de ott a tör és beleakadt a szegény madár. A fiú mászik utána és amint fogná a madarat, rimánkodik a varjú, hogy eressze szabadon, ad ő maga helyett szebbet, drágábbat is. Addig könyörög neki a varjú, míg szabadon eresztette. Ismét felteszi a tört a fára és amint ott üldögél a fa tövében, megint jön egy madár és az is egyenesen a törbe. Leveszi onnan a fiú, de csak elámul a szépségén; soha olyat, amióta az erdőt járja.

Nézi, nézi, becézgeti, de ime itt a varjú és ezt mondja a fiúnak:

- Vidd ezt a madarat a pádisához, megveszi az tőled.

A fiú veszi a madarat, kalickába teszi és viszi a palotába. Ahogy meglátta a pádisa a szép kis állatot, roppant megörült neki; annyi pénzt ad érte a fiúnak, hogy azt se tudta, mit csináljon vele. A madarat aranykalickába teszik és éjjel-nappal abban telik a pádisa öröme.

Volt a pádisának egy lalája, aki roppantul megirigyelte a madarász-fiú szerencsáját és egyre azon törte a fejét, hogy hogyan tehetné el láb alól. Odamegy egy nap a pádisához és azt mondja neki:

- Milyen szép volna az a madár, ha elefántcsont palotában lakhatnék.

- Ugyan, lala, - mondja a pádisa - honnan vegyek én elő annyi elefántcsontot?

- Aki a madarat hozta - feleli a lala - az az elefántcsontot is elő tudja keríteni.

Hivatja a pádisa a kis madarászt és megparancsolja neki, hogy nem bánja, akárhonnan, de egy kis palotának való elefántcsontot teremtsen elő neki.

- Ugyan, pádisa uram, - könyörög a fiú - honnan vegyek én annyi elefántcsontot?

- Az a te dolgod - feleli a király - negyven napig keresheted, ha akkorára itt nem lesz, a fejed bánja meg.

Megy nagy búsan a fiú és amint gondolkozik az úton, ehol a varjú és kérdi a madarásztól, hogy min aggódik olyan nagyon. Elmondja a fiú, hogy milyen nagy bajt hozott a kis madár a fejére.

- Sose búsulj ezen, - mondja neki a varjú - hanem menj a pádisához és kérj tőle negyven szekérrel bort.

Odamegy a fiú a palotába, megkapja a sok bort és amint jön a szekerekkel, odarepül a varjú és azt mondja neki:

- Közel az erdő széléhez negyven nagy itató van felállítva. Ahány elefánt csak van, mind odamegy vizet inni, menj és víz helyett borral töltsd meg az itatókat. Ha majd mind összerogyik nagy részegen, kiverheted a fogukat és viheted a királynak.

A fiú úgy tesz, ahogy a varjú mondta volt és a bor helyett elefántcsonttal megrakodva, úgy állít be szekérével a palotába. Megörült a király a sok elefántcsontnak, felépítteti a palotát, a kis madarászt megajándékozta és úgy küldi haza.

Ott a csillogó madár a palotában, vígan ugrándozik a csontokon, de csak nem fog az énekléshez.

- Ha itt volna a gazdája, - mondja a lala - megjönne a kedve az énekléshez is.

- Ki tudja, hogy ki a gazdája és hogy hol volna található, - mondja búsan a király.

- Az, aki az elefántcsontot elhozta, elhozná a gazdáját is, - mondja a lala.

Hivatja megint a madarászt és ráparancsol, hogy ennek a madárnak a gazdáját teremtsse elő neki.

- Honnan tudhatom én, hogy ki a gazdája, - mondja a madarász, - mikor én is az erdőn fogtam.

- Az a te dolgod. Ha meg nem találod, megöletlek. Negyven nap elég idő, az alatt keresheted.

Haza megy a fiú és amint ott bújában rídogál, ehol ismét a varjú és kérdi tőle, hogy miért sír-rí.

- Hogyne sírnék, - mondja a szegény fiú és azzal kezdi az uj baját beszélni.

- Ilyen kicsiségért érdemes is annyit sírni. Menj gyorsan a királyhoz, kérj tőle egy nagy hajót; de olyan nagy és olyan szép legyen, hogy negyven leány férjen el benne, szép kertje is legyen, fürdője is.

A fiú elmegy a királyhoz és mondja, hogy mi kell neki az útra.

Elkészül a hajó, ahogy kívánta, rászáll a fiú és amint éppen gondolkozik, hogy jobbra, menjen-e, avagy balra, repül a varjú és azt mondja a fiúnak:

- Mindig csak jobbra tarts a hajóddal és addig meg se állj, míg egy nagy hegyhez nem érsz. Ott, a hegy tövében lakik a negyven peri, ha meglátják majd a hajódat, mind meg akarja majd nézni. Te csak a királynéjukat engedd be, mert az a kis madárnak a gazdája és amint majd mutogatod neki a hajót, indulj vele útnak és meg se állj hazáig.

Elindul a fiú a hajóval, egyre csak jobbnak tart és addig meg se pihen, míg el nem jutott a hegyhez. Ott sétálgatott a negyven tündér a tengerparton és amint meglátják a hajót, mind összegyűl, hogy megnézzék a szép hajót. Kéri a királyné a kis madarászt, hogy nem látott még hajót, mutassa meg neki belülről is. Beleülteti a királynét egy kis csónakba és úgy viszi oda a hajóhoz.

Roppant megörült a tündér a szép hajónak, sétál a kertben a hajóbeli lányokkal és amint megpillantja a fürdőt, mondja a szolgalattevő lányoknak:

- Ha már idáig jöttem, meg is fürdök egyúttal. - Ezzel bemegy a fürdőbe és mialatt fürdik, elindul a hajó.

Jó messzire jártak már a tengeren, amikor elkészült a peri a fürdőzéssel. Siet a tündér, hogy későre maradt és amint körülnéz a fedélzeten, hát akkor látja csak, hogy útban van a hajó. Nagy sírásra fakad, hogy mi fog most már ő vele történni, hová kerül, milyen emberek kezébe? Vigasztalja a fiú, hogy királyi palotába viszik, jó emberek közé.

Nemsokára megérkeznek a városba és jó előre hírt adnak a királynak, hogy visszatérőben a hajó. Viszik a tündért a palotába és amint elhalad a madár palotája mellett, hát olyan szépen kezd szólani, hogy aki meghallotta, oda lett tőle. Megvigasztalódott egy kissé a tündér, de még jobban megvigasztalta a király, aki úgy megszerette a szép perit, hogy egy percig se maradhatott nélküle. Meg is volt a lakodalom nemsokára és hol a csillogó madár, hol a szép tündér, nem volt boldogabb ember a királynál. Csak a lalát bántotta egyre a méreg.

Egyszer csak baja támad a királynénak, összedől és ágyának esik. Megvolt a perinek ez a betegsége, orvossága ott volt a tündérpalotában, csak az segített rajta. A lala tanácsára megint a madarász-fiút veszik elő, küldik a palotába az orvosságért.

A fiú megint hajóra száll és amint kész az indulásra, jön a varjú és kérdi tőle: hová megint? Mondja a fiú, hogy beteg a királyné, tündérpalotájában az orvossága, azt kell neki elhozni.

- No csak menj, - mondja a varjú - ott találod a hegy mögött a palotát. Két oroszlán áll a kapujában, vedd ezt a tollat, ha megverdesd vele a szájukat, ujjal se nyúlnak hozzád.

Veszi a fiú a tollat, odaérkezik a hegy elé, kiköt és meglátja a palotát. Odamegy a kapuja elé, hát ott a két oroszlán. Előveszi a tollat és amint megverdesi vele a szájukat, félrehúzódnak, úgy engedik be a palotába. A tündérek is megpillantották a fiút és azonnal megsejtették, hogy beteg a királynéjuk. Odaadják az orvosságot, hajóra száll vele és megy egyenesen a királyi palotába. Amint belép az orvossággal a periszobájába, rászáll a varjú a vállára és úgy mennek a beteg ágyához.

Már-már halófélben volt a királyné, de alighogy egyet iszik az orvosságból, mintha frissen szállt volna belé az élet. Felnyitja a szemeit, ránéz a kis madarászra és amint ott látja a vállán a varjút, elkezd hozzát:

- Oh, te rusnya, nem sajnáltad ezt a szegény fiút, hogy annyit szenvedett miattad?

Elmondja a királyné az urának, hogy ez a varjú az ő tündérszolgája volt, de mert valami mulasztást követett el, büntetésből varjúvá változtatta.

- Megbocsátok ezúttal neki, - folytatja tovább - mert látom, hogy jó szándékkal volt irányomban.

Egyet rázkódik erre a varjú és ime, olyan szép egy leány áll a kis madarász-fiú előtt, hogy bizony a tündérkirályné se sokkal különb. A királyné kértére összeházasítja a király a fiút a varjú-perivel, a rosszlelkű lalát elkergeti és a madarász lett helyette a vezir. Holtig tartott a boldogságuk.

Varázs-turbán, varázs-korbács, varázs-szőnyeg.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer két testvér. Apjuk, anyjuk meghalt és összes vagyonukat két részre osztották. A nagyobbik fiú boltot nyitott, a kisebbik meg tarfejü is volt, eszelős-ködött is egy kissé, a renyhesség után látott. Addig járta az evés-ivás meg a sétálás, hogy elfogyott egy nap a pénze. Odamegy a testvérehez, kér egy-két garast tőle, és amint ennek is a végére járt, megint csak a testvérét vette elő.

Addig-addig, míg ráunt a nagyobbik; de látta, hogy nincs szabadulás tőle, fogja mindenét, pénzzé teszi és hajóra száll, hogy más országba vándorol. Nesztét vette az öccse, és mielőtt még elindult volna, a hajóra lopózkodik és elbúvik, hogy észre ne vegyék valahogy. A nagyobbik is él a gyanuperrel, hogy ha meghallja az öccse, idáig is utána jön, és ő se mutatkozott a fedélzeten. De alighogy kifeszítik a vitorlát, előkerül mind a kettő, megint a bátyja nyakán az öccse.

Eleget bosszankodik a nagyobbik, de hiába, viszi őket a hajó, Egyiptomig meg sem állnak. Ott azt mondja a nagyobbik az öccsének: »Te csak maradj itt, én keresek két öszvért, hogy tovább utazzunk.« A fiú leül a parton, várja a bátyját, várja, de hiába várja. Majd felkeresem, gondolja magában és útra kel a bátyja után.

Megy, megy, mendegél, nagyot jár, kicsit jár, hat hónapig réten jár, de egyszer csak hátra néz, látja, hogy csak annyit járt, egy árpányi helyet járt. Még többet lép, sokat lép, félévet egy folytán lép, violákat tépeget, és amint lép, lépeget, egy hegy lábához vetődik. Három legényke ugyancsak veszekedik valamin egymással. Negyediknek odanéz és kérdi tőlük, hogy mi az, amin hajba kaptak.

»Egy apának a gyermekei vagyunk - kezdi el az idősebbik - minapában meghalt és örökség-kép turbánt, korbácsot meg szőnyeget hagyott ránk. Ki a turbánt fejére rántja, senki szeme meg nem látja. Aki a szőnyegre terül, közben korbács egyet cserdül, madár módra messze repül. Kié legyen a turbán, kié az ostor, kié a szőnyeg, ez a mi örök bajunk.«

»Egyé legyen mind a három«, kiáltozza valamennyi. »Az enyém, a legnagyobbé.« »Engem illet, mint középsőt.« »Hát én meg, a legkisebbik.« Szóra szóval, botra bottal, alighogy el tudja a tarfiú őket egymástól választani.

»Nem úgy lesz a - veszi itélőre a dolgot - nyilat készitek egy kis darab fából és kilövöm. Ti utána szaladtok és aki a leghamarább itt lesz vele, azé lesz majd mind a három.« Repül a nyíl, fut a három testvér, a tarfiú is egyet gondol, felteszi a turbánt, ráül a szőnyegre, egyet csap rá ostorával és »hipp-hopp, ott legyenek, a hol a bátyám«, arra ébred, hogy egy nagy város van előtte.

Alig jár egy-kettőt a városban, ime jön a pádisa embere, és adja a városbelieknek tudtára, hogy a szultán-kisasszony eltűnik éjjelenként a palotából. Aki megtudja, hogy hová lesz, azé a lány meg a fele királyság. »Ehol én - kiáltja a tarfiú - vigyetek a pádisa elé, ha meg nem tudom, itt a fejem.«

Ott a bolond a palotában, este meg a szultán-kisasszony szobájában, lefekszik és úgy lesi fél-szemmel a történendőket. A lány csak azt várta, hogy elaludják, tút szúr a talpába, és hogy nem ébredt fel rá a tarfiú, veszi a gyertyát és megy ki egy oldalajtón.

Fején a turbánnal utána a fiú és amint kilép ő is azon az ajtón, hát egy arab, fején aranytál, a tálon a szultán-kisasszony, úgy vannak indulóban. A tarfiú se bolond, hogy gyalogoljon mellettök, ráugrik ő is a tálra, de majdhogy le nem billent mind a kettővel. Megijed az arab és

kérdi a lánytól, hogy az istenért mit csinál, csepp hijja, hogy le nem ejtette. »Meg se moccan-
tam - mondja a lány - ahogy a tálra tettél, úgy ülök.«

Alig tesz velök az arab egy pár lépést, érzi, hogy szokatlanul nehéz ma az a tál. A fiút persze a
turbánja tette láthatatlanná, megint a lányhoz fordul: »Mi történt veled szultánom, olyan
nehéz vagy ma, hogy majd leroskadok alattad.«

»Lelkem lala - feleli a lány - be különös vagy ma, nem lettem én se több, se kevesebb.«

Fejcsóválva folytatja az arab az útját és amint mennek-mendegélnek, elérnek egy csodaszép
kertbe, csupa ezüst meg gyémánt a fája. Letör a fiú egy ágat, zsebre dugja, hát úgy el-
sőhajtóznak a fák, úgy elsiránkoznak: »Ember fia be megkínzott, ember fia be megkínzott«,
hogy csak összenéz a lány meg az arab.

»Egy tarfiut küldtek ma be hozzám - mondja a lány - mintha annak a szele üldözne.«

Ismét tovább indulnak, eljutnak egy másik kertbe, minden fája csillogó arany, ragyogó drága-
kő. Innen is letör a fiú egy ágat, zsebre dugja, hát olyat csattan az ég-föld, olyat visongnak a
fák: »Ember fia be megkínzott, ember fia be megkínzott«, hogy ijedtükben majd lehulltak a
tálról. Sehogy se tudta az arab, hogy mire vélje a dolgot.

Eljutnak aztán egy hidhoz, a hidon át egy tündérpalotához, hát ott várja a lányt egy sereg
rabszolga. Két kezük a mellükön, úgy hajolnak előtte földig. Leszáll a szultán-kisasszony az
arab fejről, a tarfiú is leugrik és amint hozzák a gyémánttal, drágakövekkel kirakott papu-
csokat, veszi a fiú az egyiket, zsebre dugja. Felhúzza a lány a felét, keresi a párját, hoznak egy
másik párt, abból is eltűnik egy.

Megunja a lány a dolgot, besiet papucs nélkül, de mindenütt nyomában a fiú, fején a turbán,
kezében a korbács meg a szőnyeg. Benyit a lány egy szobába, hát ott az arab peri, egyik
ajkával az eget, másik ajkával a földet sepi. Kérdi a lánytól nagy bosszusan, hogy minek
várakoztatta meg, hova maradt ily későre. Elmondja neki a lány a tegnapi esti tarfiút, az úton
történeteket, de vigasztalja a peri, hogy ne törődjék vele, képzelődés az egész.

Leülnek aztán a lánnyal és parancsolja egy szolgájának, hogy hozzák a serbetet. Szép gyé-
mántos kupában hozza egy fekete az édes italt, de amint nyújtja oda a szultán-kisasszonynak,
olyat csap a láthatatlan fiú a szolgáló kezére, hogy leejti és apróra töri a kupát. Egy darabot
ebből is zsebébe dugott a tarfiú.

»Nem megmondtam - kiáltja a szultán-kisasszony - hogy nincs ma rendjén a dolog. Nem kell
nekem se serbet, se semmi, jobb ha mentül előbb visszatérek.« Csitítja az arab és hozatja egy
másodikkal az ennivalót. Hozzák a kis asztalt, rajta a sok tál étel és amint egyenként esznek
belőle, a mi megéhezett tarfiúnk is hozzálát és csak elhűl a másik kettő, hogy egy harmadik
helyről is fogy az étel.

De már erre az arab is kezd kissé nyugtalankodni, hát még mikor az édességek mellől is
tűnnek a kanalak meg a tálcák. Maga az arab peri mondja a szultán-kisasszonynak, hogy
bizony nem bánja, ha ma jókorább tér haza a rendesnél. Meg akarja a lányt a tündérkirály
csókolni, de közéjük csuszik a fiú, egyet ránt rajtuk, és az egyik jobbra esik, a másik balra.

Sápadoz mind a kettő, hívják a lalát a tállal, beleül a lány és indulnak kifelé. A tarfiú meg
vesz egy kardot a falról és egy-kettő, vége a gonosz tündérnek. De erre olyan rémitőt rengett
az ég, olyat dörgött a föld, olyan üvöltés, olyan riadalom: »jaj minékünk, ember fia megölte a
királyunkat« hogy a megrémült tarfiú azt se tudta, hányadán van.

Kapja a szőnyeget, ráül, egyet csap a korbácsával és mikorára a szultán-kisasszony visszatért a palotába, ott hortyogott már a tarfiú a szobájában. »Ebatta - mondja nagy mérgesen a lány - sokat nyugtalanítottál az éjszaka.« Vesz ismét egy tűt beleszúrja a fiú talpába, és hogy meg se moccan rá, azt hiszi, hogy alszik, s lefekszik ő is.

Verik fel másnap az álmából, hogy végire járt-e dolognak, mert különben a halálé. »De végire ám - feleli vissza - csakhogynem nekem nem mondom meg, a pádisa elé vigyetek.«

Viszik a lány apjához, ott meg azt mondja, hogy csak úgy beszél el a történeteket, ha a város közepére gyűjtik a sok népet. »Igy tán csak a testvérem is megtalálom«, gondolja magában. Hívják a sok népet a város közepére, a tarfiú egy emelvényen, mellette a pádisa meg a szultán-kisasszony és kezdi beszélni a dolgot, úgy a hogy történt, a táltól a peri királyig. »Ne hidd pádisa apám, hazugság pádisa apám«, egyre azt hajtogatja a lány.

Előszedi erre a zsebéből a gyémántágot, a drágaköves ágot, az aranyos papucsokat, a drága kanalakat és már-már beszél a peri halálát is, a midőn meglátja a nép közt a testvérét, rég keresett bátyját. Se kérd, se hall, leugrik az emelvényről, szalad a bátyjához, az is szalad, ez is szalad, míg utól nem érik egymást.

Előkerülnek aztán mind a ketten, a nagyobbik is elbeszéli az esetét, a kisebbik is és kéri a tarfiút a pádisát, hogy a lány is meg a fele királyság is legyen a bátyjáé. Neki elég az ő bűvös turbánja, bűvös korbácsa és szőnyege, eléli ő azokkal holtá napjáig, csak a bátyja közelében maradhasson.

De legjobban a szultán-kisasszony örült, amint a tündér- király halálát meghallotta. Erővel rabolta volt el egy nap a szobájából és úgy elvarázsolta a hatalmával, hogy nem szabadulhatott tőle. Örömeben arra is ráállott, hogy a tarfiú testvére legyen az ura és nagy lakodalmat csaptak, negyven napig, negyven éjig egyre mulatoztak.

Én is arra jártam és amint piláfot kértem a szakácstól, olyat talált a kezemre csapni, hogy még most is attól sántitok.

A hal-tündér.

Volt egyszer egy szegény favágó s annak egy fia, aki abból élt, hogy egész nap halászgatott, estére kelve meg eladogatta a halait. Egy borongós napon ágyra fekszik és mert megérezte, hogy közeledik halála, meghagyja a feleségének, hogy fia előtt ne árulja el halászi voltát, meg is halt az öreg nemsokára. A halász fia ehhez is kezd, ahhoz is kezd, de semmire sikerül neki. Időközben anyja is meghal.

Felébred egy reggel nagy busan a legény, se enni, se inni valója és amint össze-vissza keresgél a házban, hogy hátha valami eladni valót találna, hogy hogynem a kezébe kerül az apja halászhorga. »Bizonyosan halász volt az apám« gondolja a legény és azzal veszi a horgot és neki egyenesen a tengerpartnak. Fog is azonnal két halat, az egyiket eladja, a másikat pedig megsüti magának. Így tesz ezután mindennap és csak él, éldegél valahogy.

Egy verőfényes napon olyan szép hal került a horgára, hogy eladni is sajnálta, megenni is sajnálta. Viszi haza, és egy nagy gödröt ás, vizet merit bele és abba tartogatja a halat. Aznap este éhesen feküdt le, másnap reggel már talpon van, elmegy hazulról a dolga után és mikorára este megérkezik, hát az egész ház szépen kitakarítva, kisépelve, rendbe hozva. »Bizonyára a szomszédok cselekedtek« gondolja a legény magában.

Másnap megint csak gyönyörködik a halban, azután dolga után lát és amint este megérkezik, azon mód rendben a háza, de még az udvara is. El-el játszadozik a hallal, aztán lefekszik. Reggelre kelve ismét a dolga után lát, de utközben azon tanakodik, hogy vajjon melyik jólélek gondolja oly szépen a háza tájkát. Meglesi, gondolja magában a dolgot, és másnap reggel úgy tesz, mintha elmenne, pedig nagy titokban elrejtőzködik, hogy senki meg ne lássa. Hát uram, nagy Allah, mit látnak a szemei. Abban a gödörben egyet rázkódik a hal és mint egy gyönyörűséges karcsu termetű, villogó szemű leány áll előtte. A halászegény oda rohan, a hal bőrét tűzbe dobja, hogy a leányzó vissza ne varázsolódhassék, a leányt annak rendje és módja szerint megkéri és ki is tüzik a lakodalom napját.

Hire kél a dolognak, a leány nagy szépségének, eljut a hír a p a d i s a h udvaráig. Nagy ur a p a d i s a h és amint üzeni a halásznak, hogy ő is szeretné azt a csodaleányt látni, illő kísérettel elküldi jegyesét a s z e r á j b a . A p a d i s a h odáig van a leány nagy szépségétől és azt izenteti a halászegénynek, hogy ha negyven nap alatt a tenger közepére egy aranyos gyémántos s z e r á j t oda nem varázsolat, elveszi tőle a leányzót. Nagy busan ballag a legény hazafelé és elmondja a leánynak az ő nagy keservét. »Ezen ugyan könnyen segíthetünk« biztatja a halból lett lány. »Menj oda, ahol engem a vízből kifogtál és dobj arra a helyre egy követ. Meg ne ijedj, ha egy óriás a r a b jelenik meg előtted, hanem mondd meg neki, hogy a kis urnője kéreti a fürdőköpenyét. Az arab átad erre neked egy csomagot, amit te beledobsz a tengerbe, a hová a p a d i s a h a palotát óhajtja.«

Az ifjú szót fogadott, hívja az arabot, átveszi tőle a csomagot és beledobja a tengerbe. Másnap amint felkel, hát ott a világszép palota, amint kiemelkedik a tengerből. Szalad a p a d i s á h o z és hirül adja neki a dolgot. De ez még nem volt elég a szultánnak. Most meg egy kristályhidat követel. Megint csak a halból lett leány segít a baján. Ismét az arabhoz küldi, hogy kérje el tőle kis urnője párnáját. A párnát átveszi az arab szellemtől és odaveti a palota elé. Hát egy olyan kristályhid termett a nyomában, hogy a tengerben levő s z e r á j t ó l egész a p a d i s a h szerájáig vakított az útja. Azon megy a halász a p a d i s á h o z és mutatja neki a nagy csodát.

De a szultánnak van egy harmadik parancsa is. Most meg azt kívánja, hogy annyi étel, ital süljön, főjön, hogy az egész világ jóllakjék belőle. De még maradjon is. Megint a lányhoz szalad a legény, megint az segít a baján. Az arabhoz küldi, hogy kérje el a kis urnő kávé-

darálóját, de utközben valahogy meg ne forgassa. Átveszi a fiú a darálót, de hogy, hogynem, véletlenségből meg találja forgatni. Hát uram fia, csak úgy hullott ki belőle százával, ezrével a sok étel, ital, husféle, csemege, hogy se szeri, se száma. Alig hogy haza tudta őket cipelni. Másnap hirül adják a p a d i s a h n a k , hogy ez a kívánsága is teljesül. A p a d i s a h kihirdeteti, hogy másnap mindenki menjen a halászlegényhez. Nem volt ép lélek az országban, aki másnap jól nem lakott volna.

De még mindig nem telt be a p a d i s a h a kívánságaival. Most meg azt parancsolta rá az ifjúra, hogy öszvért kelessen ki egy tojásból. A legényt azzal küldi a leány az arabhoz, hogy három tojást kérjen tőle, de valahogy el ne ejtse útközben. A fiú megkapja a tojásokat és amint viszi őket, hát nem leejt egyet belőlük? A tojásból előpattan egy nagy öszvér, ide rugkapál, oda rugkapál és aztán bele veti magát a tengerbe. A megmaradt két tojással siet haza, aztán meg a leány utasítására megy velök a p a d i s á h o z . Feltöri a két tojást, hát elő ugrik a két táltos öszvér és ha a fiu nincs ott, agyongázolják a szultánt. Addig addig, hogy a két öszvér is bele esik a tengerbe.

De most jön a parancs java. Olyan ujszülött gyereket akar a p a d i s a h , hogy járni is tudjon, beszélni is. A leány megint az arabhoz küldi az ifjút, hogy a kis úrnő látni óhajtana nővére ujszülött gyermekét.

Hozza is nemsokára az arab a kis gyermeket és szól és beszél is, örvendezve átöleli a nagynénjét és édes beszédekkel kedveskedik neki. Viszik a gyermeket a p a d i s á h o z . A gyermek legelső dolga, hogy neki megy a p a d i s á n a k , üti jobbról, üti balról és ráförmed: »Hát negyven nap alatt készülő palota kell neked? Kristály hid kell neked? egy ember jól tudja-e lakatni a világ népét? tojásból kelhet-e ki öszvér?« Rimánkodik a szultán, szánja-bánja tettét, és addig addig, míg a halászlegény meg a jegyese megkönyörül rajta és szent a béke.

Boldog pár lett a halászlegényből és a haltündérből; ma is élnek, ha meg nem haltak. Három alma hull az égről. Az egyiket neked adom, a másikat én megtartom. A harmadikat az fogyasztja, aki mesém meghallgatja.

A holdparipa.

Egyszer volt, egyszer nem volt, hazugság a földön sok volt, volt abban az időben egy pádisa. Hogy, hogy nem, elég abból annyi, hogy keresett és talált is egy - bolhát. Akkori időben még nem tudták, hogy mi az a bolha.

Hívja a pádisa a laláját, nézik, nézegetik, hogy miféle állat és hogy vajjon mivel táplálkozik. Talán bizony embervérrel. Leölnék minden nap egy-egy állatot, annak a vérével kezdik táplálgatni, míg macskányivá nem nőtte ki magát. Fogják azután, megnyúzzák, a bőrét kiakasztják a palota kapujára és kihirdetik, hogy aki meg tudja mondani, hogy miféle állatnak a bőre, a pádisa leányát kapja feleségül. Egyetlen gyereke volt a szultán-leány az apjának.

Összegyűl a sok nép, nézik a bőrt, nézik, egy se akadt, aki tudta volna. Addig jár a híre a bőrnek, hogy egy dev is meg találta hallani, ezek pedig már ismerték a bolhát.

- Éppen kapóra jön - gondolja magában - három napja, hogy nem ettem, legalább jóllakom a leánnyal.

Odamegy a pádisához, megmondja a bőr nevét és kéri mindjárt a leányt.

- Oh jaj, - sopánkodik a pádisa - hogy adjam én ennek a devnek egyetlen leányomat.

Igér a leánya helyett rabszolgát, amennyit csak kíván, de mind hiába, szultán-lányra vásik a dev foga. Hivatja erre a pádisa a leányát, mondja neki, hogy készüljön az útra, egy devhez juttatta a kiszmetje (sorsa). Hiába a sok sirás-rívás, felöltöztetik a leányt, a dev megy előre, hogy az úton majd bevárja és átvegye.

Volt a pádisának egy lova, víz helyett rózsaojjal itatták és abrak gyanánt mazsolával etették. Hold-paripa (Kámer-táj) volt a neve. Ezen a paripán akart a szultán-kisasszony a devhez menni, ráültetik, lovasokat adnak melléje és úgy viszik a dev tanyájához. Amint közel érnek a devhez, a lovasok visszatérnek, a leányt meg ott hagyják a paripán. Elkezd a leány fohász-kodni, Allah-hoz könyörögni, hogy mentse meg az ördög fajzatjától.

Egyszerre csak megszólal a hold-paripa:

- Oh szultánom, ne ijedj meg, a két szemed hunyd be szépen, fogózkodj meg sörényemben.

Alighogy behunyja a szemeit, felszáll a ló, repül vele és amint megint kinyitja a szemeit, ott van a tenger közepében, szép palota szép kertjében. Bosszankodik a dev a leány eltűntén, de »majd kézre kerítelek én« mormogja magában és kullog hazafelé.

Közel a szigethez egy királyfi csónakázott a lalájával. Meglátja a tenger tükrén, amint visszaverődött rajta a paripa aranyszőre és mondja a lalájának, hogy talán valaki ment a palotájába, megy ő, megnézi. Kiszáll a csónakból és belép a palota kertjébe. Megpillantja ott a holdszép-ségű szultán-lányt és bármennyire takargatta is arcát a fátyollal, nem rejthette el a szépségét.

- Ej peri - mondja a királyfi - ne ijedj meg éntőlem, nem vagyok én ellenséged.

- Szegény szultán-leány vagyok, emberszülött és nem peri, - mondja a leány és elmondja a királyfinak, hogy mi történt vele, hogyan szabadult meg a devtől.

Mondja aztán a királyfi, hogy jobb helyre nem is kerülhetett volna. Neki is pádisa az apja, országuk itt a szomszédban, ha akarja, odaviszi és Allah parancsából feleségül veszi. Mennek valamennyien a pádisához, elmondja a királyfi a leány esetét és a vége lakodalom, negyven napi vigadalom.

Egyre tart a boldogságuk, senki, aki háborítaná. Egyszer azonban háborúba keveredik a pádisa a szomszéd országgal és mert az akkori pádisák magok is hadakoztak a csatában, készülődni kezdett ő is az útra. Neszt veszi ennek a királyfi és odamegy az apjához, hogy ő akar a csatába menni. Nem áll rá a pádisa és mondja a fiának:

- Fiatal vagy, feleséged is van, nem hagyhatod oda.

De addig beszél, addig rimánkodik a fiú, míg otthon marad a pádisa és a királyfi indul hadviselni.

Legelőbb is a dev tudta meg, hogy háboruban a királyfi és azt is megtudta, hogy mialatt odavolt, két gyereke, egy fia, meg egy leánya született. Tatárok jöttek-mentek a levelekkel, a pádisától a királyfihoz, a királyfitól a pádisához.

Épp akkor költözködött arra a vidékre a dev, amikor írja a pádisa a fiának, hogy két szép gyermekük van. Látja a dev a levélhordó tatárokat és egy-egy kávéra behívja őket a házába. Nem mertek neki nem-et mondani és addig tartja őket a dev hol szóval, hol kávéval, míg rájok esteledett. Sietnének a tatárok a levéllel, de nem engedi a dev, hogy éjnek idején útnak induljanak, jobb lesz, ha a reggelt bevárják. Mit tegyenek a tatárok, lefeküsznek.

Éjfél tájban veszi a dev a tarisznyájukat, kotorász benne és megtalálja a pádisa levelét. Veszi, hamarosan eltépi és azt írja helyette: »Két gyermeked született, Eldobjuk-e, avagy megtartsuk, amíg visszakerülsz?« Reggel felkelnek a tatárok, veszik a tarisznyájukat és mennek egyenesen a királyfi táborába. Átadják a levelet s amint elolvassa, azt válaszolja: »Sáh apám, ne pusztisd el, tápláld őket, míg visszatérek.« Azzal indulnak ismét vissza a tatárok.

Utközben megint behívja őket a dev egy kávéra és ott marasztalja őket másnap reggelig. Felbontja a királyfi levelét, eltépi és ilyet ír helyette: »Sáh apám, vedd a feleségemet, meg a két gyereket, dobd ki a hegyek közé, ott hadd pusztuljanak el. A hold-paripát pedig egy ezer-mázsás láncsal kössétek meg.«

Veszi másnap a két tatár a levelet és átadják a pádisának. Meglátta a királyfi felesége a tatárokat és nagy örömmel szalad a pádisához, hogy mutassa meg neki az ura levelét.

Nem merte a pádisa megmutatni, eltagadta, hogy nem hoztak a tatárok semmit.

- Hogy ne hoztak volna - mondja az asszony - a saját szemeimmel láttam a levelet. Talán baja van a királyfinak és azt titkolod előttem?

Eközben megpillantotta a pádisa térde alatt a levél csücskét, kirántja onnan és elolvassa, hogy mi van benne. Keserves sírásra fakad a szegény asszony és hiába vigasztalja, hiába tartja vissza a pádisa, nem marad ő egy pillanatig se a házban. Veszi két kis gyermekét és adsza kezéd, város keze, neki a nagy világnak.

Megy a szegény asszony egy nap, két nap, egy hét, két hét, se étele éhségének, se ágya fáradt testének. Ugy elfárad a járástól, hogy egy lépést sem tehetett tovább.

- Oh uram, teremtőm, - könyörög a szegény asszony - tartsd meg a gyermekeim, azok ne haljanak éhen.

És amint ott ül a gyerekeivel, ime víz bugyog fel a földből, liszt száll alá az egekből. Veszi a lisztet, meg a vizet, tésztát gyúr belőle és úgy eteti a gyerekeit.

Megtudta eközben a dev az asszony sorsát, indul, hogy felkeresse és gyerekeivel együtt elpusztítsa.

Meglátja a királyfi felesége a devet és rémületes ijedtében kezdi kiáltani:

- Siess, Kámer-tájom, mert meghalok!

Meghallja a messze földön levő táltos, egyet ráz az ezer-mázsás láncon, de nem tudja ketté szakítani.

Még jobban közeledik a dev, nagyobbodik az asszony rémülete. Két gyereke két karjában, úgy kiáltozza a paripát nagy kétségbeesésében. Még nagyobbat rázkódik a lekötött hold-ló, nem szakíthatja ketté a rengeteg vasat. Már-már egész közelében a dev és utolsót sikolt az asszony, ahogy csak tüdeje bírta. Összeszedi Kámer-táj a meglevő erejét, ketté tépi az ezer-mázsás vasat, ott terem az asszony mellett és »Oh, szultánom, ne ijedj meg, a két szemed hunyd be szépen, fogózkodj meg sörényemben,« messze földön, tengeren túl vannak. A dev ismét éhesen kullogott vissza.

A maga országába vitte a hold-paripa az asszonyt. Érti a táltos, hogy ütött az utolsó órája és mondja az asszonynak, hogy nemsokára meg fog halni.

Kéri a királyfi felesége, hogy ne hagyja itt egymagára két kicsinyke magzatjával, ki védi meg őket a dev elől.

- Ne félj - vigasztalja a paripa - nem lesz itten bántódásod. Ha majd meghaltam, gyerekeiddel együtt feküdj a gyomromba.

Ezzel összerogyott a táltos és meghalt.

Kapja magát a szultánné és gyerekeivel belefekszik a ló gyomrába, elalszik. Amint fölébred, olyan szép palotában látja magát, hogy se az apjánál olyat, se az uránál.

Szép ágyban fekszik és alighogy felkel belőle, hozza a sok szolga a vizet, az egyik fürösztli, a másik törölgeti, a harmadik öltözteti; csupa arany, amerre néz, csupa arany, amit megfog. Két gyereke arany-bölcsőben fekszik, dajkák állják körül, dallal altatják el és dallal csitítgatják. Étel idejében hozzák a sok tálat, az egyik arany, a másik ezüst, tele a szebbnél-szebb étellel. Álomnak hinné az egészséget, de im napok múlnak, hetek múlnak, a hetekből hónap válik, hónapokból esztendő lesz.

Befejezte ezalatt a királyfi a háborúját és amint nagysietve hazaindul, nem leli a feleségét. Kérdi az apjától, hogy hol az asszony, meg a két gyereke. Csak elbámul a pádisa ezen a különös beszéden. Szabjuk rövidebbre a dolgot, előveszik a leveleket, hivatják a tatárokat, hát biz ők megtudják a dev gonoszságát. Nincs nyugta a királyfinak és lalájával egyetemben, felesége keresésére indul.

Mennek, mennek, folyvást mennek, hat hónapja, hogy haladnak, sehol sincsen pihenésük, hegyen, völgyön megnyugvásuk. Elérkeznek egy nap egy hegy aljához, hát látszik onnan a holdparipa palotája. Nem bírja tovább a királyfi a járást és azt mondja a lalájának:

- Menj abba a palotába, egy darabka kenyeret, meg vizet kérj, hogy folytathassuk az utunkat.

Megy a lala a palota felé és amint elérkezik a kapuhoz, két kis gyerek fogadja, behívják a palotába, hogy pihenje ki magát náluk. Bemegy, de olyan szép a szoba pádimentoma, hogy alig mer rálépni. Nógatják a gyerekek, hogy sose tartózkodjék, odaültetik a kerevet-főre és hozzák neki a sok ételt-italt.

Szabadkozik a lala, hogy egy elfáradt fia van künn a palota előtt, előbb annak szeretne valami ennivalót vinni.

- Oh, dervis apó, - kéri a gyerekek - elébb csak te lakj jól, azután majd vihatsz a fiadnak is.

Nem nagyon kéreti magát a lala, eszik, iszik, megkávézik, csibukozik és mialatt visszakészül a királyfihoz, elbeszéli a gyerekek az anyjuknak.

Kinéz az asszony az ablakból, hát megismeri a királyfi urát. Maga válogatja össze az ételt, szép arany edényekbe rakja, úgy küldi a lalával az urához.

Csak elbámul a királyfi a sok arany, ezüst, meg a szép étel láttára. Leemeli a tálakról a fedőt, a földre teszi, hát mintha csak lába kelne, visszagurul a palotába. Megeszi a tálból az ételt, a tál is visszagurul; és amint sorba eszi a tál ételeket, megannyija visszagurul. Jön azután a palotából egy cseléd és kávára hívja az utasokat.

Veszi eközben az asszony a két gyereket, egy-egy falovat csinál nekik és kiállítja őket a kapu elibe, hogy fogadják a vendégeket.

- Ha majd eljön a dervis a fiával, - mondja nekik az anyjok - vezessétek be ebbe, meg ebbe a szobába.

Jön a dervis a fiával és a két falovas kis gyerek szelámmal (köszöntéssel) fogadja őket, bevezetik egy szobába.

Az asszony megint elővesz néhány tál ételt és azt mondja a két gyerekének:

- Menjetek, vigyétek a vendégeknek és kínáljátok meg vele. Ha majd titeket is odaszólítanak, mondjátok, hogy ti már jóllaktatok, de a lovatok az talán éhes és támasszátok oda a két falovat az asztalhoz. Azok majd azt mondják, hogy egy fadarab hogy ehetik az ételből? Ti meg azt feleljétek rá... és ezzel odasúg valamit a gyerekek fülébe.

Úgy tesz a két gyerek, ahogy anyjok parancsolta. Köszönnek a dervisnek, meg a fiának, beviszik őket a palota egy szobájába és kínálják az étellel. Olyan szép étel volt a tálban, hogy másodszorra is hozzáláttak.

- Egyetek, gyerekek, ti is, - mondják a két gyereknek.

- Mi már jóllaktunk, - felelik a meghívásra, - de a lovunk talán éhes, - és azzal odatámasztják a két falovat az asztalhoz.

- Ej, gyerekek - mondja az utas királyfi - fából csinált ló tán csak nem eszik ételt?!

- Azt tudod, - mondja a két gyerek - hogy fa-ló nem szokott enni; azt azonban nem tudod, hogy - erre odasúgják a királyfiúnak, amit anyjuk mondott nekik.

Felpattan erre a királyfi, öleli a két gyereket és amint megpillantja belépő feleségét, odaborul hozzá és kéri a bocsánatát. Elmondják egymásnak, hogy mi történt velük; úgy örül a királyfi, hogy azt se tudja, melyiket szeretgesse előbb. Veszi a feleségét, meg a két gyereket és indulnak ki a palotából, vissza az ő országába.

Amint mennek egy keveset, vissza néznek, hát szél fú a palota helyén, mintha sose lett volna ott épület. Megfogja a királyfiú az uton leskelődő devet, bezáratja és nagy örömmel, vigassággal térnek meg a palotába. Az öreg pádisa nemsokára meghalt és fia lett az ország feje, igazságos, jó pádisája.

Három alma hull le az égből. Az egyik a mesélőé, a másik a hallgatóé, a harmadik - hát az enyém.

A varázs-tükör.

Volt egyszer egy szegény favágó s annak egy legény fia. Megbetegszik egy nap a szegény ember és így szól a fiához: »Ha meg talállok halni, folytasd a mesterségem és menj ki minden nap az erdőbe. Vághatod a melyik fát akarod, csak egy ciprusfa van az erdő szélén, azt az egyet kiméld meg.« Egy pár nap múlva meghal, eltemetik.

Megy a fiú minden nap az erdőre, vágja a fákat, eladja, csak az egy ciprusfát kiméli meg. Közelébe jut egy nap ennek a fának és gondolkodik, hogy mi lehet ezzel a fával, hogy nem szabad hozzá nyulnia. Addig nézi, addig vizsgálja, míg veszi a fejszáját és néki vele a fának. De mintha csak lába kelne a ciprusnak, távolodik a fiú elől. Felül a favágó a szamarára, utána a fának, de nem tudja utolérni, pedig az idő is ráesteledett e közben. Fogja, oda köti a szamarát egy fához, ő meg felmászik és ott várja be a reggelt.

Másnap amint felvirrad, leszáll, hát csak a csontja maradt meg a szamarának. »Nem bánom, ha gyalog is,« mondja a favágó és azzal megint utána a ciprusnak; a fa előre, ő meg utána. Egész nap üzi, de nem bírja utolérni. Harmadszor is veszi a fejszáját és amint megy a fa után, előtte egy kigyó meg egy elefánt, viaskodnak egymással. Igazat hogy szóljak nektek, úgy se igaz, így se való, elefántot nyeli kigyó. Lenyelte az igaz, de ott rekedt a nagy foga a kigyó torkán és amint meglátja a két állat a fiút, kéri, hogy segítsen rajtuk.

Mi mindent nem ígér neki az elefánt, ha a kigyót megöli. »Csak a fogát törd le, - mondja a kigyó - a munka is könnyebb, a jutalom is nagyobb.« Rááll a fiú erre a beszédre és lecsapja fejszéjével az elefánt fogát. Hálálkodik neki a kigyó és mondja, hogy tartson vele, hadd adja meg az ígért jutalmat.

Utközben megáll a kigyó egy forrásnál és azt mondja a fiúnak: »Várj meg, míg egyet fürdök a vízben és akármi történik is, meg ne ijedj.« Erre, alighogy becsusszan a kigyó a vízbe, olyan rémitő fergeteg, olyan orkán, olyan zivatar támad, hogy villám a villámra, menykő a menykőre, akár az utolsó ítélet. Ismét elcsendesedik minden és ime ember támad a kigyóból, úgy indulnak ismét utra.

Keveset meg sokat járnak, kávéznak meg csibukoznak, vetnek földbe violákat és amint közel érnek a házukhoz, azt mondja a kigyótündér a fiúnak: »Nemsokára haza érünk az anyám házába. Ha majd kinyílik a kapu, testvérenek szólitalak és behivlak a házba. Kávét adnak, ne fogadd el, ételt adnak, ne fogadd el, egy kis tükördarab van a kapu zugában, azt kérd el anyámtól.«

Ezzel elérnek a házhoz és amint zörgeti a tündér az ajtót, jön az anyja és az nyitja ki. »Gyere testvér,« szólítja maga után a fiút. »Ki a te testvéred?« kérdi tőle az anyja. »Az, aki az életem megmentette,« mondja a fiú és azzal beszéli az anyjának a dolgot. Bemennek a házba, hoz az asszony a fiúnak kávét meg csibukot, de nem akarja elfogadni. »Sietős az utam mondja a fiú - nem maradhatok sokáig.«

»Pihenj meg legalább - mondja az asszony - vendéget nem bocsáthatunk ki semmi nélkül.«

»Nem kell nekem semmi, a kapu zugában ott egy tükördarab, ha azt adod, elfogadom,« mondja a fiú. Nem adta volna az asszony, de kéri a fia, hogy az ő élete tán csak felér egy tükördarabkával. Nem szívesen ugyan, de mégis odaadta aztán az asszony.

Utra kél a fiú a kis tükördarabkával és nézegeti mindenfelől, hogy mi hasznát vehetné ennek. Amint forgatja és vizsgálgatja, egyszerre csak előtte az arab szellem, egyik ajka az égen, másik ajka a földön. Ugy megijedt a szegény fiú, hogy ha azt nem mondja az arab: »Mit parancsolsz én szultánom?« talán el is fut onnan örökre. Alighogy ki merte mondani, hogy

ennivalót hozzon neki. Pedig azon nyomban, annyi előtte a drága szép étel, hogy soh'se látott olyat favágó apjánál.

Kíváncsi lett a fiú a tükörrre és amint megint belenéz, ismét előtte az arab. »Mit parancsolsz én szultánom?« Eszébe se jutott hamarjában valami, palotát talált kimondani. Olyan szép palota állott előtte, hogy a padisáé se lehetett különb. »Vidd el innen«, parancsolja a fiú, hát eltűnik előle a palota.

Örül a fiú a tükörnek és egyéb gondja sincs, minthogy mit kívánjon magának. Eszébe jut a szép szultánkisasszony, a padisája lánya és a másik pillanatban már ott a szeme a tükrön. Egy szép palotát kíván a nagyajku arabtól, benne legyen a pádisa világszép lánya, ő pedig mellette. Egyet néz a fiú, hát ott ül a szép palotában, szultánlány az oldalánál.

Megtudja e közben a pádisa, hogy eltűnt a lány a palotából. Tüvé teszik érte az egész országot, hirtvivőket küld mindenfelé, de hiábavaló volt minden fáradságuk, nem került meg a lány. Jön egy öreg asszony a padisához és mondja neki, hogy csináltasson egy nagy szekrényt, cinkeztesse ki belülről, tegyék bele és dobják a tengerbe. Megtalálja ő a szultán-kisasszonyt, ha itt nem, hát a tengeren túl. Elkészítettetik a nagy szekrényt, beleteszik az asszonyt, néhány napra való ételt is adnak melléje és bedobják a tengerbe. Hullámról hullámra addig vetődik a szekrény, míg elér ahhoz a városhoz, ahol a szultánkisasszony él.

A halászok ép ott állottak a parton, meglátták a szekrényt a tengerben. Horoggal meg kötéllel addig próbálgatják, míg kihuzzák a partra és amint felnyitják, egy öreg anyó mászik ki belőle, kérdik tőle, hogy hogyan került bele?

»Oh hogy a szemecskéje vakuljon meg az én ellenségemnek,« kezdi az anyó a sopánkodást. »Nem ezt érdemeltem én meg tőle,« és emellett úgy elsiránkozik, hogy minden szavát igaznak hitték az emberek. »Hol a bej, városotok feje, hátha megszánakozik rajtam és befogad a házába,« kérdi az emberektől. Megmutatják neki a palotát és biztatják, hogy menjen oda, talán bejuthatna valahogy.

Megy az öreg a palotához és amint kopogtat a kapuján, leszól a szultán-lány, hogy mi járatban van itt nálunk. Azonnal megismerte az asszony a lányt, de mintha nem is tudná, azon könnyörög neki, hogy fogadja a szolgálatába. »Este haza jön az uram, megkérdem tőle - mondja a lány - addig huzódj meg itt a sarokban.« Megengedte neki az ura, hogy befogadja az asszonyt a házba és másnap már ott cselédeskedett mellette.

Ott az asszony egy nap, két nap, egy hét, két hét, hát se szakács, aki főzne, se szolgál, aki tisztogatna és mégis minden nap ott a jó étel, mindenütt csak a nagy tisztaság. Felmegy az öreg a lányhoz és kérdi tőle, hogy nem unatkozik-e egész nap egyedül. »Ha megengednéd, én is veled tölténém az időt, talán úgy jobb lenne.«

»Megkérdem elébb az uramtól«, mondja a lány. Nem bánta a fiú, ha az öreg asszony is segít neki időt tölteni és így feljutott a lány szobájába, hogy együtt töltsék a nappalokat. Kérdi tőle egy napon az öreg, hogy honnan veszik az ételt és ki szolgálja ki a házat. Nem ismerte a lány a tükördarabkát és nem tudott az asszonynak mit mondani. »Tudd ki az uradból,« beszéli rá az öreg és alighogy otthon van a fiú, addig édeskedik, addig hizeleg az urának, hogy megmutatja neki a tükröt.

Csak ez kellett az öreg asszonynak. Egy-két nap úgy telt el, de a harmadikon meg a negyedikén mondja a lánynak, hogy kérje el az urától a tükördarabot, mulat is vele, idejét is könnyebben tölti. Az urától csak kérnie kellett, hamisságra ki gondolt volna, oda adta neki.

Az öreg asszony se aludt e közben. Megtudja, hogy hol tartogatja a lány a tükröt, ellopja onnan és amint belenéz, előtte az arab.

- Mi a parancsod? - kérdi az öregtől. - Engem a lánnyal az apja palotájába, - ez az első parancsa. Másodiknak hamuvá téteti a fiú palotáját és amint hazakerül a favágó fiú, hát csak a macskája melengeti magát a hamun. Egy kis étel is maradt mellette, amit éppen a szultánlány dobott a macskának.

Veszi a fiú az ételmaradékot és indul, hogy felkeresi ő a feleségét, ha a világ végéig megy is. Addig megy, addig törődik, míg elér a hazájába, a felesége városába. Oda megy a palota elé és úgy könyörög a szakácsnak, hogy vegye maga mellé a konyhába, hogy csupa szájalomból is szolgálatába fogadta. Egy-két nap és megtudta a palotabeliektől, hogy haza került a szultánkisasszony.

Beteges egy nap a szakács, nincs inyére az ételfőzés. Látja ezt a fiú és mondja neki, hogy pihenjen egyet, megfőzi ő az ételt helyette. Ráállott a szakács és mondja neki, hogy miket főzzön, hogyan készítse el. Hozzálát a fiú a főzéshez és amint viszik fel az ételeket, veszi azt a maradékot, amit a hamún lelt és odateszi a lány tányérjába. Alighogy meglátta a lány ezt a kis maradékot, megsejtette, hogy közelében az ura. Hivatja a szakácsot és kérdi tőle, hogy ki van mellette a konyhában. Kezdetben tagadta, végre bevallotta, hogy egy szegény fiú kérekedett be hozzá.

Szalad a lány az apjához és mondja neki, hogy egy szegény fiú van a konyhában, olyan jól készíti a kávé, hogy azt szeretné a kávésnak. Felrendelik a fiút és aznap óta ő főzi a kávé, ő viszi be a szultánkisasszonyhoz. Összekevertek megint és beszéli az urának, hogy ki művelte velök ezt a dolgot. Várják a sorát, hogy ismét kézre kerithessék a tükröt és egyre tanakodnak a dolgon.

Addig jár be a fiú a lányhoz, hogy feltűnt az öreg asszonynak. Hogy hosszúra ne nyujsuk, felismerte az asszony a fiút, belenéz a tükörbe és visszaviteti szegényt a palotája hamujához. A macskája még mindig ott guggolt rajta. Ha megéhezett, egereket fogott és olyan pusztítást vitt végbe rajtuk, hogy alig maradt katonája az egerek pádisájának.

Eleget búsul a szegény pádisa, de nem mernek kikötni a macskával. Megpillantja egy nap a fiút, odamegy hozzá és kéri, hogy mentse meg a nagy bajtól, mert ma-holnap tönkremegy az egész birodalma.

- Megmentenélek, - mondja a fiú - de nekem is elég baj van a nyakamon.

- Mi a te bajod? - kérdi tőle az egerek pádisája. Elmondja neki a fiú a tükördarabkája történetét, hogy hogyan hozták el tőle és hogy kinek a keze közé került.

- Ezen még segíthetni, - mondja a pádisa és ezzel hívja össze a világ összes egereit. Kérdi tőlük, hogy ki járatos ebbe meg ebbe a palotába, ki ösmeri ilyen meg ilyen öreg asszonynak a szobáját, meg egy tükördarabkáját? Egy sánta egér biceg erre eléje, földet csókol a pádisa előtt és mondja, hogy ő lopogatja a szekrényéből az ételt. Azt is látta a kulcslyukon, hogy egy tükördarabkát vesz elő minden este és eldugja a párnája alá.

Megparancsolja erre a pádisa, hogy menjen és hozza el azt a tükördarabkát. Két társat kér maga mellé és úgy mennek az öreg asszonyékhoz. Este volt, amikor oda értek, az öregasszony épp javában falatozott.

- Éppen jókor jöttünk, - mondja a sánta egér - nekünk is jut valami az ételből.

Ezzel belopózkodnak a szobába, jóllaknak és úgy várják be az éjszakát. Megbeszélik a teendőjüket és amint lefekszik az öregasszony, ott lesi a három egér, hogy elaludják. Alighogy elaludt, felmászik a sánta egér az ágyba, oda huzódik az arcához és farkincájával kezdi az öreg orrát piszkálgatni.

- Hepsi, hepsi! - olyanokat prüsszent az asszony, hogy a feje majd kiugrott a helyéből.

- Hepsi, hepsi! - lesi a másik két egér, kirántják a tükröt a párna alól, kapják a sántát a hátukra és hazáig meg se állanak.

Nagyot örül a fiú a tükörnek, veszi a macskát, hogy kárt ne tegyen az egerekben és indul onnan más vidékre. Veszi aztán a tükördarabot, belenéz és ime, »mit parancsolsz, én szultánom?« előtte az arabja.

Kér a fiú aranyos ruhát. Körülnéz, előtte a szép ruha, felveszi, előtte egy szép ló, ráül, úgy indul a városába. Amint megérkezik, megáll a palota előtt.

Bemegy a fiú és megkéri a lányt az apjától. Örömeben nemcsak a lányt, de a birodalmát is odaadta; az öreg asszonyt a nagyajkú arabbal vitetik el, ők meg élnek boldogságban, ragyogó nagy szultánságban. Mellettök a varázstükör, minden bajnak oszlatója.